

SELETUSKIRI
maeluministri 17. juuni 2015. a määruse nr 68 “Teadmussiirde ja teavituse toetus”
muutmise eelnõu juurde

1. Sissejuhatus

Määrus kehtestatakse Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika rakendamise seaduse § 67 lõike 2 alusel.

Määrus kehtestatakse kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1305/2013 Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondist (EAFRD) antavate maaelu arengu toetuste kohta ja millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 1698/2005 (ELT L 347, 20.12.2013, lk 487–548) artikli 10 lõike 2 alusel heakskiidetud strateegiadokumendiga “Eesti maaelu arengukava 2014–2020” (edaspidi *arengukava*). 2014. aasta 1. jaanuaril algas uus Euroopa Liidu (edaspidi *EL*) programmiperiood 2014–2020, milles Eestil on EL-i liikmesriigina võimalik osaleda liidu maaelupoliitikas ja saada osa EL-i maaelu arengu toetuste eelarvest.

Määruse muutmise eelnõu on ette valmistanud ning seletuskirja on koostanud Maaeluministeeriumi teadus- ja arendusosakonna peaspetsialist Kaire Kasearu (625 6186, kaire.kasearu@agri.ee). Juriidilise ekspertiisi on eelnõule teinud Maaeluministeeriumi õigusosakonna peaspetsialist Maarika Öövel (625 6197, maarika.oovel@agri.ee) ja keeleliselt toimetas eelnõu sama osakonna peaspetsialist Laura Ojava (625 6523, laura.ojava@agri.ee).

2. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Määruse muutmisega täpsustatakse peamiselt määruse rakendamisel ja toetuse taotlemisel ilmnenud kitsaskohti. Määruse eelnõu muudatuste väljatöötamisel on arvestatud Põllumajanduse Registrate ja Informatsiooni Ameti (edaspidi *PRIA*) ettepanekutega ning teadmussiirde komisjoni liikmete ettepanekutega. Teadmussiirde komisjoni vastavasisuline protokoll on kättesaadav aadressil <http://www.agri.ee/et/teadmussiirde-komisjon>.

Eelnõu punktiga 1 tunnistatakse kehtetuks määruse § 5 lõige 3. Muudatus on vajalik, sest ettevõtte külastusele seatud piirang, et ettevõtte külastus peab toimuma kolmel järjestikusel päeval on ebamõistlik ja taotlejad ei saanud aru, kuidas toimub sellisel juhul toetuse määra arvestamine. Näiteks tekitas küsimusi kuuepäevasel välisriigis toimuval ettevõtete külastusel see, kuidas arvestada sel puhul toetuse summat ja millistel päevadel peavad sellisel juhul ettevõtte külastused toimuma. Ettevõtte külastuse toetusemäär jääb samaks. Samuti jääb samaks nõue, et ettevõtte külastus peab toimuma järjestikkustel päevadel. Ettevõtte külastuse majutuskulu on abikõlblik ainult mitmepäevase tegevuse puhul. Mitmepäevaseks loetakse

seada tegevust kui vähemalt kahel järjestikkusel päeval on külastatud mõlemal päeval vähemalt kahte ettevõtet.

Eelnõu punktiga 2 muudetakse määruse § 5 lõiget 5. Muudatus on vajalik sätte mõtte täpsustamiseks. Kuna õpiringi eesmärk on regulaarsed kokkusaamised, kus toimub teadlik ja tahtlik õppimine, siis tuleks seda korraldada taotluses esitatud perioodil vähemalt neli korda. Kuna õpingid toimuvad sektoritel eri aegadel, siis ei saa seda piirata kvartaliga. Samas on oluline, et õpiringi kokkusaamised toimuvad süsteemsemalt kui näiteks infopäevade vms raames.

Eelnõu punktiga 3 muudetakse määruse § 5 lõikeid 7 ja 8. **Lõike 7** muudatusega laiendatakse täienduskoolituse abikõlblike osalejate hulka ning arvatakse sinna ka põllumajandusmaa hooldamisega tegelevad füüsilisest isikust ettevõtja ja tema töötaja ning eraõigusliku juriidilise isiku osanik, aktsionär, liige, juhtorgani liige ja tema töötaja. Täienduskoolitusest võivad osa võtta isikud, kes tegelevad majandustegevusega, sealhulgas nii ettevõtjad kui ka nende töötajad. Sihtgrupina käsitletav isik on sellisel juhul sõnastatud kui „põllumajandustoodete tootmise või töötlemise, põllumajandusmaa hooldamise, põllumajandustoodetest mittepõllumajandustoodete töötlemise või metsa majandamisega tegelev füüsilisest isikust ettevõtja ja tema töötaja ning eraõigusliku juriidilise isiku osanik, aktsionär, liige, juhtorgani liige ja tema töötaja“.

Lõikesse 8 lisatakse samuti põllumajandusmaa hooldamine. Infopäevast, konverentsist või esitlustegevusest võivad osa võtta kõik eelnõu sihtgrupina käsitletud isikud, sealhulgas tegevusvaldkonnast huvitatud füüsilised isikud. Nõustaja on nõuetele vastav, kui talle on kutseseaduses sätestatud alusel ja korras antud konsulendi kutse või kui ta tegeleb põllu- või maajamajandusliku nõustamisteenuse osutamisega. Nõuetele vastavad ei ole valitsusasutuste ametnikud ja töötajad ning nimetatud muudatus kehtib ka muuhulgas kehtiva määruse § 4 lõike 1 kohta.

PRIA kontrollib vajadusel osalejate nõuetele vastavust erinevatest avalikest andmebaasidest.

Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1305/2013 artikli 14 lõike 2 esimeses lauses on sätestatud, et toetuse kasusaajateks on põllumajandus-, toiduainetööstus- ja metsandussektoris hõivatud isikud, maa valdajad ja muud ettevõtjad, kes tegutsevad maapiirkondades väike- või keskmise suurusega ettevõtjatena (*Support under this measure shall be for the benefit of persons engaged in the agricultural, food and forestry sector, land managers and other economic actors which are SMEs operating in rural areas*). Väljend „food sector“ on selles lauses ekslikult tõlgitud toiduainetööstussektoriks, sama määruse teistes artiklites on kasutatud väljendit „toidusektor“, mis vastab ingliskeelsele väljendile täpsemini.

Arengukava prioriteetide seadmisega täpsustati meetme ulatust selliselt, et toetuse lõppkasusaajaks on põllumajandus-, toidu- ja metsandussektoris hõivatud tööelised täiskasvanud. Sõna „hõivatud“ kasutamine tuleneb määruse ametlikust tõlkest, ingliskeelne väljend on „engaged“, mis ei välista ka nimetatud sektoritega mitteformaalselt seotud isikute

osalemist toetatud tegevustes. Täiskasvanuks loetakse vähemalt 18-aastaseid isikuid, tööiga täpsustab töölepingu seadus (selle alusel on võimalik ka alla 18-aastaste isikute töötamine).

Mõisteid põllumajandussektor, põllumajandustoode, põllumajanduslik esmatootmine, põllumajandustoodete töötlemine ja turustamine mõistetakse käesolevas eelnõus komisjoni määruse (EL) nr 702/2014 Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklite 107 ja 108 kohaldamise kohta, millega teatavat liiki abi põllumajandus- ja metsandussektoris ja maapiirkondades tunnistatakse siseturuga kokkusobivaks (ELT L 193, 01.07.2014, lk 1–75), artikli 2 tähenduses.

Põllumajandussektorisse arvestatakse kõik põllumajandusliku esmatootmise ning põllumajandustoodete töötlemise või turustamisega tegelevad ettevõtjad. Põllumajandustooteks loetakse Euroopa Liidu lepingu I lisas loetletud tooted, välja arvatud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1379/2013 kalapüügi- ja vesiviljelustoodete turu ühise korralduse kohta, millega muudetakse nõukogu määruseid (EÜ) nr 1184/2006 ja (EÜ) nr 1224/2009 ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 104/2000 (ELT L 354, 28.12.2013, lk 1–21), I lisas loetletud kalandus- ja vesiviljelustooted. Põllumajanduslik esmatootmine on aluslepingu I lisas loetletud põllundus- ja loomakasvatussaaduste tootmine ilma lisatöötlemiseta kõnealuste toodete olemust muutmata. Põllumajandustoodete töötlemine on põllumajandustoodete töötlemine, mille saadus on samuti põllumajandustoodete, välja arvatud põllumajanduslik tegevus, mis on vajalik loomse või taimse saaduse esmamüügiks ettevalmistamiseks. Põllumajandustoodete turustamine on toodete omamine või väljapanek, mille eesmärk on müük, müügiks pakkumine, tarnimine või mis tahes muu turustamise viis, välja arvatud esmatootja esmamüük edasimüüjatele või töötlejatele, ja mis tahes tegevus, millega toodet esmamüügiks ette valmistatakse; esmatootjalt lõpptarbijale müümist käsitatakse põllumajandustoodete turustamisena juhul, kui see toimub selleks ettenähtud eraldi kohas.

Põllumajandusmaa hooldamisena mõistetakse selles eelnõus Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1307/2013 artikli 4 lõike 1 punkti c alapunktis ii nimetatud põllumajandusmaa hoidmist karjatamiseks või harimiseks sobivas seisukorras ilma tavapärasest erinevaid põllumajandusmeetodeid või -masinaid vajava ettevalmistava tegevuseta. Põllumajandusmaa hooldamise mõistet kasutatakse eelkõige põllumajanduslike otsetoetuste raames.

Euroopa Kontrollikoda on oma eriaruandes 12/2015¹ punktis 05 osutanud, et eriaruandes määratletakse maapiirkondade ettevõtjaid kui põllumajandusettevõtjaid, metsaomanikke ning muid maapiirkondade ettevõtjaid ja sidusrühmi.

Eelnõu punktidega 4 ja 5 muudetakse parema arusaadavuse tagamiseks määruse § 5 lõigete 9 ja 10 sõnastust ning parandatakse ära sõnad „metsandusega tegelevad“ ja „metsanduses tegutsevat“, asendades need sõnadega „metsa majandamisega tegelevad“.

¹ http://www.eca.europa.eu/Lists/ECADocuments/SR15_12/SR_RURAL_TRAINING_ET.pdf

Eelnõu punktiga 6 täpsustatakse määruse § 6 lõiget 6. Sõidukulu on abikõlblik, kui tegevuse toimumise kohta sõitmiseks kasutatakse sõiduauto või bussi-, rongi-, trammi- ja trollibussiliine, samuti Eesti mandri ja saarte ning väikesaarte vahelisi, Saaremaa ja Hiiumaa vahelisi ning Saaremaa ja Saare maakonna haldusterritooriumil asuvate väikesaarte vahelisi laeva-, väikelaeva- ja parvlaevaliine. Sõiduauto kasutamise korral arvestatakse sõiduauto kasutamise kulud Vabariigi Valitsuse 14. juuli 2006. a määruse nr 164 „Teenistus-, töö- või ametiülesannete täitmisel isikliku sõiduauto kasutamise kohta arvestuse pidamise ja hüvitise maksmise kord” §-de 4 ja 5 kohaselt. Muudatus on vajalik, sest ühistranspordiseadust on muudetud ning olemasolev viide ei ole enam ajakohane.

Eelnõu punktidega 7 ja 8 korrigeeritakse määruses käibemaksu osa. Seni on käibemaksu loetud üldjuhul abikõlblikuks, kui toetuse saaja ei ole käibemaksukohustuslane käibemaksuseaduse tähenduses. Kuid käibemaksu tuleb käsitleda abikõlblikuna kui toetuse saajal ei ole teoreetilist võimalust selle tagasisaamiseks riigilt. See tähendab, et käibemaks ei ole abikõlblik ka juhul kui toetuse saaja ei ole käibemaksukohustuslane, kuid omab kõiki võimalusi käibemaksukohustuslaseks registreerimiseks ja siis riigilt käibemaksu tagasisaamiseks.

Riigilt ei ole teoreetilist võimalust käibemaksu tagasi saada (sisendkäibemaksu arvestatud käibemaksust maha arvestada) isikutel, kes:

- ei oma müügitulu (käivet);
- tegutsevad vaid tegevusalal, mis on maksustatud 0% käibemaksumääraga (loetletud käibemaksuseaduse § 15 lõikes 4);
- tegutsevad vaid tegevusalal, mis on maksuvaba (käibemaksuseaduse § 16).

Eelnõu punktiga 9 täiendatakse määruse § 8 lõikeid 2 ja 3.

Muudatus on vajalik, et täpsustada seda, mille järgi käibemaksuta maksumuse summat vaadata ning samuti sektori ettepanekul ühtlustada meetmete lõikes ka antud meetme hinnapakkumuse summat 3500 eurolt 3000 eurole. Kehtiva määruse sõnastuse kohaselt peab taotleja olema saanud hinnapakkumuse igal juhul, kui tegevus (näiteks teabematerjali väljaandmine, mis koosneb taotleja palgakuludest ja sisseostetavatest teenustest) maksab kokku üle 3500 euro. Mõistlik oleks, et hinnapakkumused tuleb esitada sisseostetavate teenuste, tööde puhul (ehk siis lähtuda teenuse, mitte tegevuse põhiselt) ning sellel juhul, kui käibemaksuta maksumuse summa on üle 3000 eurot. Näiteks kui kujundus ostetakse sisse, tuleb esitada hinnapakkumus. Kui taotleja ise kujundab, siis võetakse arvesse palgakulu. Autoritasude kohta ei pea hinnapakkumust esitama.

Eelnõu punktiga 10 täiendatakse paragrahvi 9 lõikega 4¹. Tegevuste osas, kus on leitud standardiseeritud ühikuhind, ei saa lisaks juurde küsida osalemistasu. Standardiseeritud ühikuhinna mõte on, et on leitud keskmine hind ning seetõttu ei ole õigus võtta ka täienduskoolituse, infopäeva või konverentsi korraldajalt osavõtutasu. Ühikuhind ei sõltu sektorist vaid on arvutatud tegevuse kohta.

Eelnõu punktiga 11 tunnistatakse kehtetuks määruse § 9 lõige 13. Selle sätte mõte oli selgitada, et lõigetes 2–12 nimetatud maksimaalsed suurused ei sisalda käibemaksu, kuid see ei andnud õigust seda toetuse määradele juurde liita.

Määruse § 9 sätestab toetuse määrad, mis on maksimaalsed toetuse suurused tegevuste kohta, ning sinna lisaks ei saa käibemaksu juurde liita (näiteks on ettevõtte külastuse toetuse määr 2000 eurot ühe kalendripäeva kohta ning sinna ei saa enam juurde liita käibemaksu ehk ei saa taotlust esitada summale $2000 + 20\% \text{ km} = 2400$ eurot). Standardiseeritud ühikuhinna puhul toetuse saaja tegelikke kulusid ega nendega kaasnevat sisendkäibemaksu ei kontrollita ja käibemaks ei mõjuta ka standardiseeritud ühikuhinna suurust. Kehtiva määruse sisu see ei muuda.

Eelnõu punktiga 12 muudetakse määruse § 14 lõiget 4. Muudatusega selgitatakse, mida tähendab „koondhinne“ selle määruse sõnastuses. Täpsustuse kohaselt loetakse iga hindamiskriteeriumi koondhindeks iga hindamiskriteeriumi hinnete aritmeetilist keskmist. Aritmeetiline keskmine on arv, mis saadakse antud arvude summa jagamisel liidetavate arvuga. Sätte mõte on, et hindamisel saadakse tulemus sõltumata hindamiskomisjoni liikmete arvust. See on võimalik juhul, kui kõik taotlusi hinnanud hindamiskomisjoni liikmed on andnud taotlusele neli hindepunkti. Samuti tuleb tulemus korrutada hindamiskriteeriumite osakaaludega, et saada hinnete kaalutud keskmine, mille alusel moodustatakse taotluste paremusjärjestus.

Näide:

	Komisjoni liige:	Hindaja 1	Hindaja 2	Hindaja 3	Hindaja 4	Hindaja 5	Koondhinne	Osakaaluga korrutatud tulemus
Hindamis-kriteeriumi osakaal	Punktid							
1) 40%	0–4	1	0	0	0	0	0,2	0,08
2) 30%	0–4	2	2	2	3	1	2	0,60
3) 15%	0–4	4	4	3	4	0	3	0,45
4) 15%	0–4	0	4	4	4	4	3,2	0,48
	Kaalutud keskmine							1,61

Eelnõu punktiga 13 täiendatakse määruse § 14 lõiget 8. Täpsustus on vajalik selleks, et juhul, kui esimese ja teise hindamiskriteeriumi koondhinded on võrdsed, on võimalus eelistada lisaks neid taotlusi, milles taotletav toetuse kogusumma on väiksem või mis on esitatud ajaliselt varem.

Eelnõu punktiga 14 muudetakse määruse § 16 lõikeid 1 ja 2. Muudatusega on tõstetud toetuse saamise lävendit. Kuna toetuse saamise lävendi eesmärk on tagada avalike vahendite tõhusaim kasutamine ning seetõttu saab rahuldada üksnes väga hea tasemega, hästi läbi mõeldud ja sektorile vajalikud taotlused. Kehtivas määruses sätestatud lävend toetuse saamiseks on liiga madal ega täida meetme eesmärki. Taotluse rahuldamisel on muudatuse kohaselt lävendiks vähemalt kaks hindepunkti koondhindenähtena iga hindamiskriteeriumi kohta.

Näiteks hinnatakse esimeses hindamiskriteeriumis taotluse sisu, aktuaalsust ja vajalikkust. Maksimaalsed punktid antakse kui taotletud tegevuse temaatika on sektori jaoks vajalik ja aktuaalne ning tegevus ei kattu arengukavas või teistest vahenditest (nt pikaajalised programmid) planeeritud samatüübiliste tegevuste ja teemadega ning juhul kui on esitatud prioriteetide loetelu, siis kattub prioriteetsete teemade loetelus olevate teemadega.

Nimetatud teadmussiirde pikaajaliste programmide üheks eesmärgiks on määratleda ära tegevusvaldkonna jaoks olulised ja regulaarselt toimuvad teavitustegevused või koolitused. Selliselt on sihtrühmal kindlus, et näiteks seadusega sätestatud kohustuslikud taimekaitsekoolitused toimuvad igal kalendriaastal. Programmide tellimisel arvestatakse sihtrühma suurusega ning selliselt planeeritud täienduskoolitusi või konverentse vmt ei ole vaja teadmussiirde ja teavituse toetuse raames täiendavalt toetada. Pikaajalistes programmides planeeritud tegevused on avaldatud veebilehel www.pikk.ee ning teave edastatakse ka taotluste hindajatele.

Hindamisel tuleb lähtuda meetme eesmärgist, kus eesmärgiks on üleriigiliste ja maakondlike ulatusega tegevuste ehk üksiktaotluste olulisus lühema perioodi jooksul. Pikaajaliste ja süsteemsete tegevuste jaoks on loodud pikaajalised programmid.

Eelnõu punktiga 15 täiendatakse määruse § 18 lõiget 1. Muudatus on vajalik, et täpsustada kulusid tõendavate dokumentide esitamise korda. Kuna täienduskoolituse, infopäeva ja konverentsi korraldamise puhul kasutatakse lihtsustatud kulumeetodit, siis ei pea taotleja PRIA-le tegevuse elluviimist tõendavaid dokumente esitama. Lihtsustatud kulude puhul arvutatakse abikõlblikud kulud vastavalt eelnevalt määratud meetodile, mis põhineb väljunditel, tulemustel või teatavatel muudel kuludel. Kaasrahastatud kulutuse iga eurot pole enam vaja tõendava dokumendiga seostada: see on lihtsustatud kulude olulisim tahk, sest see vähendab märgatavalt halduskoormust.

Eelnõu punktiga 16 täpsustatakse määruse § 20 lõike 6 punkti 1 sõnastust, kuna taotleja ei pea esitama mitte originaaldokumente, vaid piisab ära kirja esitamisest.

Eelnõu punktiga 17 täiendatakse määruse § 21 lõiget 1 teise lausega. Muudatus on vajalik, et esitlustegevuse, täienduskoolituse, infopäeva ja konverentsi kulude hüvitamine ei toimuks enne seda, kui taotlus ei ole veel realselt rahuldatud. Võib tekkida olukord, kus maksetaotlus koos osalejate nimekirjaga esitatakse juba siis, kui taotlused ei ole veel PRIA poolt rahuldatud. Toetus ei maksta välja enne, kui on tehtud taotluse rahuldamise otsus. Selgitus kehtiva määruse seletuskirja sätte esimese lause kohta jääb kehtima, kuna seda ei muudeta.

Toetus makstakse välja üksnes abikõlblike kulude hüvitamiseks ning ainult siis, kui toetuse saaja on tegevused nõuetekohaselt ellu viinud. Õpiringide puhul on üheks nõudeks, et õpiring peab toimuma taotluses esitatud perioodil vähemalt neli korda ehk toetus makstakse välja üksnes siis, kui toetuse saaja on korraldanud kõik taotluses esitatud kokkusaamised.

3. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõu on kooskõlas Euroopa Liidu õigusega.

Eelnõu väljatöötamisel võeti aluseks Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EÜ) nr 1305/2013 Maaelu Arengu Euroopa Põllumajandusfondist (EAFRD) antavate maaelu arengu toetuste kohta (ELT L 347, 20.12.2013, lk 487–548), komisjoni määrus (EÜ) nr 808/2014, millega kehtestatakse nõukogu määruse (EÜ) nr 1305/2014 rakendamise üksikasjalikud eeskirjad kontrollimenetluse rakendamise ja maaelu arengu toetusmeetmete nõuetele vastavuse kohta (ELT L 368, 23.12.2006, lk 74–84), komisjoni delegeeritud määrus (EL) nr 807/2014, millega täiendatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EL) nr 1305/2013 Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondist (EAFRD) antavate maaelu arengu toetuste kohta ja kehtestatakse üleminekusätted (ELT L 227, 31.07.2014, lk 1–17), ning toetuste ja tagastatava abi vormide rakendamise aluseks olev Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 1303/2013, millega kehtestatakse ühissätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi, Euroopa Maaelu Arengu Euroopa Põllumajandusfondi ning Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta, nähakse ette üldsätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi ja Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 1083/2006 (ELT L 347, 20.12.2013, lk 320–469).

Eelnõu koostamisel on arvestatud komisjoni määrust (EL) nr 1407/2013, milles käsitletakse Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklite 107 ja 108 kohaldamist vähese tähtsusega abi suhtes (ELT L 352, 24.12.2013, lk 1–8).

4. Määruse mõjud

Määruse muutmine täpsustab paremini menetlusel ja taotlemisel tekkinud kitsaskohti. Määruse täpsustamisel on taotlejale kui ka menetlejale sätted selgemad ning üheselt arusaadavamad.

5. Määruse rakendamisega seotud tegevused, vajalikud kulud ja määruse rakendamise eeldatavad tulud

Määruse rakendamisega ei kaasne lisakulutusi riigieelarvest.

6. Määruse jõustumine

Määrus jõustub üldises korras.

7. Eelnõu kooskõlastamine, huvirühmade kaasamine ja avalik konsultatsioon

Eelnõu esitati õigusaktide eelnõude infosüsteemi EIS kaudu kooskõlastamiseks Haridus- ja Teadusministeeriumile ning Rahandusministeeriumile, kes kooskõlastasid eelnõu märkusteta. Eelnõu väljatöötamisel on konsulteeritud PRIA-ga ja teadmussiirde komisjoniga.

(allkirjastatud digitaalselt)

Illar Lemetti

Kantsler